

**Лексикологія** (від грецьких **lexikos** - пов'язаний зі словом і **logos** - учення) – розділ мовознавства, який вивчає лексику, тобто словниковий склад мови й слово як його основну одиницю.

# Слово як одиниця МОВИ

**Слово - це основна, базова одиниця мови, яка служить для називання предметів, дій, процесів.**

**У словах реалізуються наші думки й почуття.**

**Лексичне значення - це реальний зміст слова, те, що слово називає .**

# ГРУПИ СЛІВ У ЛЕКСИЦІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

За кількістю  
значень

- Однозначні
- Багатозначні

- Суфікс, Київ, Буг
- Поле, гострий, золотий

За  
характером  
значень

- 3 прямим значенням
- 3 переносним

- Кутні зуби
- Добре серце, гострий погляд



# Власне українська лексика

Ці слова виникли на українському мовному ґрунті:

*вареники, сніданок, гай, мрія, очолити, людина, суниця.*

## Фонетичні та граматичні ознаки

1. Чергування [о], [е] з [і]: *село – сільський.*
2. Заміна [е] на [о] після шиплячих та [й]:  
*женити – жонатий.*
3. Наявність суфіксів: -ник, -івник, -ець, -анн, -ач, -яль, -ив, -ар, -есеньк, -оц: *ворожнеча, плаксі́й, викладач.*
4. Наявність префіксів: су-, перед-, по-, прі-:  
*передчасно, подвір'я, прі́рва, посадити.*

# Успадковані слова

- 1. Спільноіндоєвропейські слова** складають важливий шар української мови. Це назви предметів і явищ, тварин, рослин, чисел, дій, продуктів, родинних зв'язків: *озеро, око, босий, брат, сто, тато, батько, вівця.*
- 2. Спільнослов'янська лексика** – слова, наявні в усіх слов'янських мовах: *душа, кінь, правда, вікно, чоловік, жінка, голуб, Купала, вітер.*
- 3. Старослов'янізми** - урочиста, церковна лексика: *сотворити, велелюдний, чоло, уста, гординя.*

# Запозичення з неслов'янських мов

**Тюркізми**- назви предметів побуту, продуктів:  
тютюн, судак

**Грецизми**- релігійні поняття, терміни:  
динаміка, ікона, апостол

**Латинізми**- термінологія:  
вектор, директор, суфікс, рецепт

**З англійської мови**- назви професій, технологічних новацій: спонсор, тренер

**З італійської мови**- музичні терміни, слова зі сфери кулінарії:  
піаніно, піца, спагеті

**З німецької мови**- назви предметів, явищ: ґрунт, шахта

Предмети

Явища природи

Назви місяців

Назви частин тіла

Назви членів сім'ї

Назви тварин, рослин

Риси характеру людини



**Власне українські слова  
становлять 90%**